

וישב (293)

שמו, רק הפליג בשבחו הצילו, וכל זאת משום שכוונתו היתה לטובה.
רב רובין זצ"ל בספר "שנים מקרא"

התורה מעידה על כונתו האמיתית של ראובן
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן אֶל תִּשְׁפְּכוּ דָם הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה... לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשְׁיבוֹ אֶל אָבִיו (לז. כב)
 מה הכונה : **לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשְׁיבוֹ אֶל אָבִיו** ?
 ניתן היה לחשוב, שהטעם שראובן ביקש לזכות את יוסף ולא לחייבו מיתה היא, כי ישנה הלכה בהלכות סנהדרין שאם כל הדיינים מחייבים הנידון זכאי, ולכן כדי שלא יצא יוסף זכאי בדינו מחמת שכולם מחייבים, זיכהו ראובן, אבל בעצם כוונתו היתה שיוסף ימות. על כך באה התורה ומעידה : **"לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ"**, זו היתה המטרה האמיתית שלו, להציל את יוסף ולהשיבו אל אביו.

ספר "יחי ראובן"

בטחון בשעת צרה

וּגְמָלֵיהֶם נִשְׁאָיִם נִכְאָת וּצְרִי גָלוּט (לז. כה)
 כתב רש"י : למה פרסם הכתוב את משאן, להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע, לזה נזדמנו בשמים שלא יוזק מריח רע. יש לתמוה, הרי יוסף היה באותה שעה בצרה גדולה מאוד, נמכר לעבד אצל ערביים, ונפרד מבית אביו, באי ידיעה אם יחזור באיזו תקופה, וכי בשעה קשה זו יש הבדל אם יריח ריח רע או ריח טוב? ועוד יש לתמוה, מה שייך ללמוד מכך מתן שכרן של צדיקים, וכי דבר פעוט זה מודיע את שכרן של הצדיקים?

יש לפרש ע"י משל : לחולה מסוכן שעבר ניתוח קשה, ובני משפחתו מצפים וממתנים בכליון עינים שיתעורר החולה מעלפוננו. וכאשר ניכר לפתע שפקח את עיניו, מתמלאים שמחה בלא גבול. ואעפ"י שעדיין לא נראה שנתרפא. עכ"ז סימן הוא שעומד לקום. כן אצל יוסף, אף שודאי לא נחלץ מצרתו, אולם היתה לו בזה תקוה גדולה, בראותו כי עדיין השגחת ה' עליו למנוע ממנו ריח רע, ודבר זה יתן לו כח להחזיק ולהתמיד בבטחון שתבוא הישועה. כן הוא אצל האדם הנמצא בשעת צרה, עליו להביט ולהתבונן ביד ה' אף על הדברים הפעוטים, כי זהו הסימן שהקב"ה עמו. ועי"כ יתחזק ויתמיד בבטחון שתבוא ישועתו.

ספר "אוצרות התורה"

בתר מחשבה אזלינן או בתר המעשה

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן (לז. א)
 פירש רש"י : בקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. וצריך הבנה. ויבואר ע"פ הידוע שיעקב העביר את הבכורה ליוסף. ובזוהר הקדוש ביאר את טעם הדבר : משום שמחשבתו של יעקב היה להתחתן עם רחל, ויוסף היה הבכור של רחל. אך יש לשאול : מנין שמחשבה היא העיקר, אולי העיקר הוא המעשה, והרי יעקב נשא את לאה ראשונה. ובאמת, כשיעקב ביקש לישב בשלוה, ביקש בזה לממש את ברכת יצחק אביו כאילו **"ויתן לך האלוקים מטל השמים"**, שהוא כולה שלוה. ומזה מוכח שהלכים אחר המעשה ולא אחר המחשבה, משום שמחשבת יצחק היתה לברך את עשו, אלא שלמעשה בירך את יעקב. ולכן רגזו האחים, כיון שיעקב ביקש לישב בשלוה ולקיים את ברכת אביו, מוכח שיעקב סובר שהלכים אחר המעשה ולא אחר המחשבה, וא"כ אף בענין הבכורה, יוסף לא צריך להיות הבכור משום שהלכים אחר המעשה, ויעקב נשא את לאה ראשונה, אע"פ שמחשבתו היתה לישא את רחל. וזו הכוונה : **"בקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף"**
רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן"

פי בן זקנים הוא לו (לז. ג)

בעל הטורים אומר : כי ראשי תיבות של **"זקנים"** הם ראש תיבות של סדרי משנה : זרעים, קדשים, נשים, ישועות (נזיקין), מועד. כלומר, יעקב למד מפי אביו את סדר המשנה הללו. קשה, איפוא, והלא ישנו עוד סדר משניות, הוא סדר טהרות, ולמה לא נזכר גם הוא? ברם אמר **האדמו"ר מגור**, על סדר טהרות צריך אדם לעמול ולטרוח בעצמו. זה אינו ניתן לידיעה על ידי לימוד מפי האב בלבד.

ספר "מענינה של תורה"

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו (לז. יט)

כתב **האלשיך הקדוש** : למדנו לימוד נאה עד מאוד, עד כמה הקפידה התורה הקדושה בדבר סרה על איש אשר יעשה רע, כי הכתוב הס להזכיר את עושה הרעה בשם, רק **"איש אֶל אָחִיו"**, שהם שמעון ולוי, ואף על פי שזה היה אמת, וק"ו בן ק"ו על הדוברים על מי שלא חטא כלל. ומאידך כמה חביבה מידת המספר בשבח חבירו, כי הלא ראובן שלא הציל את יוסף כי אדרבה צווה להשליכו לבור שנחשים ועקרבים היו בו, שלו היה נשאר בו היה מסתכן, ועם כל זה כרוזא קרא בחיל **"וישמע ראובן ויצילהו מידם"**, כי לא בלבד הזכיר את

הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה (לח. כה)

מכאן למדו בב"מ (נט.): נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים. לכאורה גם כששלחה החותמת והפתילים ואמרה לאיש אשר אלה לו האני הרה, הרי השליח יודע מזה, ושוב מתבייש יהודה בפני השליח. יש לתרץ: נאמר בתורה ב' פעמים לשון אמירה, "והיא שלחה אל חמיה לאמר", וכתיב עוד: "ותאמר הכר נא", והיינו ששלחה שני שליחים, אחד "לאיש אשר אלה לו אנכי הרה", ולשני שלחה: "החותמת והפתילים", ושליח אחד לא ידע מהשני, נמצא שלא ביישה את יהודה כלל וכלל.

ספר "להתעזר באהבתך"

וּתְתַפְּשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָכָה עָמִי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִּידָה וַיָּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה (לט. יב)

דרך היצר הרע לבוא ולתפוש אדם שחטא ועבר עבירה ולפתותו לבל ישוב בתשובה מדרכו הרעה, כי ממילא לא תהיה לו תקומה היות שהוא שרוי בשפל המדריגות, ואדרבה, מאחר שכבר אבד את חלקו מעולם הבא, יראה לפחות לנצל היטב את תענוגי הבלי העולם הזה לבל יאבד את שני העולמות. וזהו הרמז בכתוב: "וּתְתַפְּשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ", היינו שהיצר הרעה תופס את האדם בבגידתו אשר חטא ליוצרו, ואומר לו: "שְׂכָכָה עָמִי", תתחבר עמי בדרכי לבל תאבד לכל הפחות את חלקך בתאוות העולם הזה, מאחר שאת חלקך בעולם הבא כבר ממילא אבדת. אולם החכם אשר עיניו בראשו, עוזב בגידתו אצלו, שהרי מה שעבר עבר, וזהו: "וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִּידָה", אבל בשאר הענינים "וַיָּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה", נס להתרחק ממנו כמטחוי קשת לבל יחטא עוד.

ספר "עלים לתרופה"

וַיִּתְּנָהוּ אֶל בֵּית הַסֵּהר מְקוֹם אֲשֶׁר אֶסְרִי הַמֶּלֶךְ (לט. כ)
גילגלה ההשגחה העליונה כי יאסר יוסף הצדיק לא בבית כלא סתם, בית כלא של הדיוטות, כי אם בבית כלא אשר בו שרי המלך, בית הכלא הממלכתי של עבדי פרעה. והיה זה כדי שיפגוש שם יוסף את שר האופים ואת שר המשקים, האנשים אשר מפתרון חלומיתיהם צמחה הישועה ליוסף.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם רמב"ן

יש להזהר שלא להרבות בהשתדלות

וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמִּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁפָּחֶהוּ (מ. כג)

מפני שתלה בו יוסף לזכרו הוזקק להיות אסור שתי שנים (רש"י). צריך ביאור, הלא חלה על יוסף חובת השתדלות ומה הטענה שביקש להזכירו? עוד צריך ביאור, למה עונשו היה שנתיים דוקא? אלא יש לומר: הטענה היתה משום שנוסח הבקשה היה "כי אם זכרתי אתך כאשר ייטב לך ועשית נא עמדי חסד והזכרתי אל פרעה", הרי שכפל בקשתו פעמיים, "כי אם זכרתי, והזכרתי", לכן היתה עליו תביעה דק שבדק, שכן מצד חובת

ההשתדלות, די היה שישתדל פעם אחת, וכשביקש פעמיים נתבע. זו גם הסיבה שנענש בשנתיים נוספות, שנה כנגד כל השתדלות.

ספר "לחתך עליון"

הלכה: עניית אמן: אמן יתומה

מה שמצוי שעונים אמן מתוך הרגל, בלי לפנות לבו לתיבות הברכה, כמו למשל בחזרת הש"ץ, שהעונה תפוס בהרהוריו ואינו יודע באיזו ברכה עומד הש"ץ, ורק מחמת הרגל נגרר בדבור פיו לענות עם הקהל אמן. וכן בקדיש. לכאורה דומה זאת לאמן יתומה. ומ"מ יש ללמוד זכות, שבחזרת הש"ץ, כיון שנמצא עם צבור העונים והם יודעים על מה עונים, לא נחשב ענייתו, אמן יתומה, גם כשהוא עצמו לא יודע על מה הוא עונה. אמן יתומה, חמורה מאוד ועונשו גדול. ובספק אמן יתומה שב ואל תעשה עדיף, ולכן במסופק מהי הברכה ששמע לא יענה אמן וכן במסופק אם עבר זמן של עניית אמן דהיינו תוך כדי דיבור מסיום הברכה לא יענה אמן.

ספר "נוטרי אמן"

פתגם: ימי הנערות הם לא רק הכנה לחיים, אלא גם חלק מהם. ספר "שמחלה"

חקירה: חתיכה הראויה להתכבד בה

לא בטלה ברוב, משום שהיא חשובה, או משום שהיא דבר שבמנין (פרי משה רוב נב-א)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מה

רבי לוי יצחק מברדיטשוב הגיע פעם לעיר ונתכבד כבוד גדול על ידי קהל מעריציו. נענה ואמר: באתי לכאן בסימן של 'מה', מלה המסמלת את השפלות, בחינת, מה אנו מה חיינו מה צדקתנו, שהשנה היא תקמ"ה, היום הוא מ"ה לספירה, ואני בן מ"ה, הריני שואל אתכם, הכבוד הזה שאתם חולקים לי לשום מה?

ספר "חוד וחלק" חלק ג' (דף קנח)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וים בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עיוזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. יעל חגית: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה ליריה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליצנת מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עיוזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: גינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אליהו בן זחרה, שלמה בן משה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'ריל בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה.

